

Norra Härene kyrka

Här på platsen har det funnits en kyrkobyggnad redan på 1000-talet, vilken under århundradena har byggts till och om tills kyrkan fick sin nuvarande exteriör på 1700-talet. På 1100-talet ersattes den ursprungliga stavkyrkan av en sandstenskyrka som sedan har utgjort en grund för till- och påbyggnaderna.

I långhusets södervägg finns 1100-talsmurar bevarade och under kyrkgolvet finns även murar från 1400-talet.

Anledningen till att man har daterat kyrkan så tidigt som till 1000-talet är att man vid restaureringen 1967 hittade en gravsten under kyrkgolvet som tillhör en s.k. Eskilstuna-kista, en gravtyp som var vanlig på 1000-talet.

Norra Härene kyrka har ett alldeles eget utseende. Den västra gaveln på kyrkan är helt rak, medan den östra sidan är tresidig med en utbyggd sakristia.

Detaljerna som är inmurade i västfasaden kommer från det rikt utsmyckade Soopska gravkoret, som byggdes 1645 på den norra sidan av kyrkan men som bara drygt 120 år senare revs vid utbyggnaden av kyrkan 1767.

Ovanför porten finns också en kanonkula i sten inmurad i väggen. Enligt P E Lindskog är den ett minne från början av 1600-talet då danskarna härjade i bygden. Under en period på 1700-talet bar kyrkan namnet Sophia Magdalena, uppkallad efter Gustaf III:s gemål och man kan se initialerna S M på den förgyllda sol som kröner taket. På kyrkans södervägg sitter ett solur inmurat.

Klockstapeln är en helt klädd stapel i faluröd panel. Den representerar byggnadskonst från både 1600-, 1700- 1800-talen och fick sitt nuvarande utseende 1859. Storklockan göts om i Skara 1786 och lillklockan med sin campanulaform, liknande Salebys gamla klocka, är troligt 1200-tal.

Bland inventarierna finns en kristusbild från 1400-talet samt två träskulpturer från 1200-talet. Under många år stod dessa bägge träskulpturer i numera igenmurade nischer på västfasaden, utsatta för väder och vind. De restaurerades varligt på 1940-talet och har nu en mycket bättre placering inne i kyrkan.

Dopfunten i sten är från 1100-talet och har en rikt utsmyckad cuppa (skåldel). Man ser där bland annat Johannes Döparen och Andens duva, det centrala motivet är Kristi dop.

Den 3 mars 1700 avled Erik Soop och till hans begravning användes de två anträd som nu finns uppsatta på ena långsidan i kyrkan. Anträden visar sköldar för medlemmar ur slakten Soop respektive slakten Ulfsparre. När det Soopska gravkoret revs flyttades kistorna med kvarlevorna av ätten Soop till stamgodset och dess kyrka i Östergötland.

Altaruppsatsen som är målad av Johan Aureller d.y. skänktes 1736 av grevinnan Margareta Oxenstierna, änka till Erik Soop. I början på 1900-talet målades både altaruppsatsen och predikstolen från 1600-talet i vitt och guld, vilket troligen var modernt då, men under den stora renoveringen 1966-67 togs de ursprungliga färgerna fram igen.

1875 inköptes en orgel, byggd 1826 av Mårten Bernard o Johan Niklas Söderling och redan 1892 byttes orgeln ut mot en ny från CA Härn gren. Samtidigt byggdes troligen orgelläktaren ut. 1975 satte man in ett nytt orgelverk från Smedmans Orgelbyggeri i Lidköping, hela tiden har man behållit orgelfasaden från 1826.

1902 kläddes långhusets trätunnvalv av pärlspånt, som man sedan vid renoveringen på 1960-talet bytte ut mot slätspånt.

1928 byggdes en ny sakristia i öster då den gamla från 1700-talet på norrsidan rämnade. Den fick sedermera lämna plats för en ny i tegel vid renoveringen på 1960-talet.

1938 försågs fasaden med kalkputs och innanfönster sattes in. Ångvärmeledning sattes in i sakristians källare och en skorsten byggdes. Spånpartierna på taket byttes ut mot skiffer så att hela taket blev enhetligt.

Man tog ner 1200-talsskulpturerna på västfasaden och murade igen nischerna de hade stått i.

Under den omfattande renoveringen 1966-67 utfördes bland annat följande (förutom det som redan nämnts): nytt altare m. altarring, ny bänkinredning, vindfång i väster, ny predikstolsfot, nya innerbågar, nya dörrar och portar, ett altarkors ritat av Erik Lundberg, ny armatur ritad av Ulf Söderberg och Erik Lundberg, skåp under läktaren, interiören målades om, nytt värmesystem sattes in, kalkstensgolvet byttes ut i koret och i mittgången och koret förstorades något.

1988-89 gjordes en utvändig renovering, fasader putsades och kalkfärgades.

Till kyrkans textskatter hör bland annat en kormatta från 2002, *"Lovsång"* från Ateljé Westragothia ritad av Kirsi Frimansson, vävd av Berit Stadig och Kirsi Frimansson. Den tidigare kormattan från AB Märta Måås-Fjellström, Båstad från 1967 hänger på väggen i sakristian. Samma ateljé har även utfört dopbonaden som framställer Andens duva. Ett antipendie som är gjort av textilkonstnärinnan Agda Österberg, Alteljé Tre Bäckar, Varnhem var utställd på en textilutställning i Vara 2019.

Det finns ovanligt många liljestenar i Norra Härene kyrka. Några finns inmurade i kyrkans fasad och en finns även som trappsteg till klocktornet. Tidigare låg nio av liljestenarna i gräsmattan på kyrkogården, men 2011 grävdes de upp och placerades i ett gravställ under ett skyddande tak.

För att få bättre plats för möten och samkväm i kyrkan togs de bakersta bänkarna ut i början av 2020 som ett sätt att modernisera användningen av kyrkobyggnaden.

Expeditionen i Sävare: 0510-500 26
savare.forsamling@svenskakyrkan.se
Text: Maria Schön